

NILLTPFN likuma subjektu patiesie labuma guvēji: jaunas prasības 1/34/21

Iepriekš esam rakstījuši par **Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma ("Likums") grozījumiem**, kuri citstarp atvieglos Likuma subjektiem ziņošanas par aizdomīgiem darījumiem kārtību un izveidos kopīgo klienta izpētes rīku. Šajā rakstā – par grozījumiem prasībās attiecībā uz Likuma subjektu patiesajiem labuma guvējiem ("PLG").

Jaunās prasības

Šā gada 1. oktobrī stāsies spēkā Likuma grozījumi, kas nosaka, ka par Likuma subjekta (juridiskas personas vai juridiska veidojuma) PLG nedrīkstēs būt personas, kas sodītas par noteikta veida noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu, ja sodāmība nav noņemta vai dzēsta.

Tādas pašas prasības attieksies arī uz Likuma subjektiem – fiziskām personām. Likuma subjekti (fiziskas personas) visbiežāk ir tādi saimnieciskās darbības veicēji, kuru profesionālā darbība ir regulēta, un šādām fiziskām personām (piemēram, zvērinātiem advokātiem, zvērinātiem revidentiem, zvērinātiem notāriem, nekustamā īpašuma darījumu starpniekiem) jau šobrīd ir paredzētas zināmas prasības. Tomēr jaunās Likuma prasības nekādā veidā nenonāk pretrunā ar speciālajos normatīvajos aktos, kas regulē Likuma subjektu profesionālo darbību, iekļautajām prasībām, tostarp sertifikācijas un licencēšanas prasībām.

Jaunās prasības Likumā ir ieviestas, nēmot vērā gan FATF rekomendācijas, kas paredz pienākumu uzraudzības iestādēm nodrošināt tādus pasākumus, kas liez sodītām personām ieņemt vadošus amatus vai iegūt nozīmīgu līdzdalību Likuma subjektu pamatkapitālā, gan **Direktīvas Nr. 2015/849** par to, lai nepieļautu finanšu sistēmas izmantošanu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai vai teroristu finansēšanai, un ar ko groza **Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 684/2012** un atcel **Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2005/60/EK** un **Komisijas Direktīvu 2006/70/EK** prasības, kas paredz līdzīgus pienākumus dalībvalstu uzraudzības iestādēm.

Kā tiks uzraudzīta prasību ievērošana?

Saeimā pieņemtā Likuma redakcija paredz, ka kārtību, kādā izvērtēs PLG atbilstību jaunajām prasībām, noteiks uzraudzības iestādes, izmantojot attiecīgu procedūru.

Likums sīkāk neapraksta, kāda šī procedūra varētu būt, bet tikai norāda, ka uzraudzības iestādes varēs pārliecināties par iesniegtās informācijas patiesumu. Šāda redakcija liecina, ka Likuma subjektiem, visticamāk, būs jāiesniedz kādi papildu dokumenti vai apliecinājumi par to, ka PLG atbilst noteiktajām prasībām. Svarīgi piebilst, ka saskaņā ar Likuma redakciju tiks pārbaudīts šīs iesniegtās informācijas patiesums, netieši paredzot, ka patiesuma pārbaude tiks veikta pastāvošo iespēju robežās.

Uzraudzības iestādēm būs tiesības pārbaudīt PLG atbilstību visā Likuma subjekta darbības laikā, tādējādi tas nebūs tikai vienreizējs pienākums.

Interesanti, ka sākotnēji izstrādātais likumprojekts noteica stingrākus pienākumus pašam Likuma subjektam, nodrošinot, ka PLG, kas neatbilst noteiktajām prasībām, iestātos tūlītējas tiesiskās sekas. Piemēram, neatbilstošam PLG būtu aizliegts tieši vai netieši kontrolēt Likuma subjektu, arī izmantot tam piederošās balsstiesības, un šādā veidā pieņemti lēmumi varētu tikt atzīti par spēkā neesošiem no to pieņemšanas brīža. Tāpat PLG nebūtu tiesīgs izvirzīt, iecelt vai atcelt Likuma subjekta padomes locekļus,

augstākās vadības vai citu tādu institūciju locekļus, kurām ir tiesības pārstāvēt Likuma subjektu. Tādējādi sākotnējais likumprojekts noteica, ka Likuma subjektiem jāievieš tāda iekšējā kārtība, kas pietiekami efektīvi spēj nodrošināt uzraudzību, lai PLG atbilstu Likuma prasībām.

Identiska prasība, ka persona nedrīkst būt sodīta par noteikta veida noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu, jau šobrīd ir attiecināma uz Likuma subjekta augstākās vadības locekļiem un par Likuma prasību ieviešanu atbildīgajam darbiniekam. Taču atšķirībā no PLG gadījuma, pienākums pārbaudīt augstākās vadības vai atbildīgā darbinieka atbilstību šīm prasībām ir uzlikts pašam Likuma subjektam, nosakot, ka jāievieš atbilstoša procedūra, kā pārbaudīt šo personu atbilstību Likuma prasībām.